

ROTONDE

Maandelijks informatieblad van de
Gemeente Damsterboord en de
Walfriedgemeenschap voor Lewenborg, Beijum en
omgeving:

Lewenborg-Drielanden-Zilvermeer-Ulgersmaborg-
Oosterhoogebrug-Ruischerwaard-Ruischerbrug-
Noorddijk-Meerstad-Middelbert-Engelbert

JAARGANG 52, NR. 10

1 oktober t/m 4 november

ROTONDE

Rotonde is een gezamenlijk kerkblad van de Walfriedgemeenschap van de R.K. Hildegard van Bingen parochie en de Protestantse Gemeente Damsterboord. De eindverantwoordelijkheid voor deze uitgave berust bij het bestuursoverleg van de locatieraad Walfried van de Hildegard van Bingenparochie en de kerkenraad van Damsterboord.

REDACTIE ROTONDE

Kopij inleveren bij:	Margreeth Nagel Tini van Rein	311 1260
E-mailadres:	redactie@kerkbladrotonde.nl	
Redacteur:	Anneliese Smoorenburg	
Administratie:	Margreeth Nagel	311 1260
E-mailadres:	administratie@kerkbladrotonde.nl	
Banknr. NL 83 INGB 0008 2390 64	t.n.v. Protestantse Gemeente Damsterboord o.v.v. bijdrage Rotonde	

Uw vrijwillige bijdragen zijn van harte welkom!

PROTESTANTSE GEMEENTE DAMSTERBOORD

website:	www.damsterboord.nl	
Predikant:	ds. J. Wilts, janwilts@damsterboord.nl Tel. bereikbaar: zie pagina Damsterboord	280 8863
Scriba:	Janny Wieringa scriba@damsterboord.nl	541 4587
Postadres:	Postbus 9145, 9703 LC Groningen	
Banknr. Diaconie: NL 28 INGB 0000 847 490	t.n.v. Diaconie Damsterboord	
Ledenadministratie:	Mw. S. Kuper ledenadministratie@damsterboord.nl	541 3089
Koster Stefanuskerk:	Reinder de Jager koster@damsterboord.nl	06-50589117

WALFRIEDGEMEENSCHAP – H. HILDEGARD VAN BINGENPAROCHIE

Website	www.hildegardparochie.nl	
Pastoor:	Arjen Jellema pastor.jellema@hildegardparochie.nl	06-12717774
Secretaris:	vacant secre.walfried@hildegardparochie.nl	
Budgethouder:	Joop van Dieren	0594769004
Ledenadministratie:	e-mail: walfriedledenadm@gmail.com	
Banknr. NL 08 INGB 000 246 5131	t.n.v. Penningm. Walfriedparochie Groningen	
Emmauskerk	Ra 4, 9733 HS Groningen	541 2115
Bespreken zaalruimte:	e-mail: emmausgroningen@gmail.com en per telefoon.	

ROTONDE informatie

Het eerste gedeelte van ROTONDE bevat informatie van en voor alle kerken. Het tweede en derde gedeelte bevatten uitsluitend informatie over de afzonderlijke kerken.

Rotonde verspreiden we in principe gratis. Mocht u ons blad niet ontvangen hebben, dan kunt u contact opnemen met onze administratie.

Voor de inleverdata verwijzen wij u naar de kaders aan het eind van de desbetreffende gedeeltes.

Te laat ingeleverde kopij kan om technische redenen niet meer geplaatst worden.

DIGITALE ROTONDE

Sinds januari 2020 staat elke nieuwe Rotonde op de website, de papieren Rotonde bestaat ook nog. Het is mooi om Rotonde met een kleurig omslag te zien, en ook de foto's komen beter tot hun recht.

Middels een nieuwsbericht stuurt de redactie u een bericht wanneer de nieuwste Rotonde online staat op de website.

ROTONDE NIEUWSBRIEF

Wilt u voortaan gebruik maken de attenderingsservice, stuur dan een e-mail naar 1 van de onderstaande adressen:

- Damsterboord: naar <mailto:informatie@damsterboord.nl> met in de onderwerpregel: digitale rotonde
- Walfriedgemeenschap: schrijf uzelf in via: <https://bit.ly/aanmelden-nieuwsbrief-bladen>

ONTVANGEN/OPZEGGEN

U kunt daarnaast ook nog steeds de papieren Rotonde blijven ontvangen; als u die wilt opzeggen stuur dan een mail aan: administratie@kerkbladrotonde.nl met in de onderwerpregel: **opzegging papieren Rotonde**.

OEUMENISCHE VIERINGEN

- Op 5 november oecumenische viering gehouden door PKN Damsterboord, **aanvang 10.00 uur**.
- De pioniersplek Overstag heeft elke eerste zondag van de maand een Samen Ontdekken viering in CBS 't Kompas. Inloop **vanaf 11:00 uur**.

GEMEENSCHAPPELIJK LEESROOSTER/ EREDIENSTEN

Zondag 1 oktober '23 <i>tweede van de herfst</i> Ezechiël 18,1-4.25-32 Psalm 25,1-10 Filippenzen 2,1-13 Matteüs 21,23-32	Zondag 8 oktober '23 <i>derde van de herfst</i> Jesaja 5,1-7 Psalm 80,9-20 Filippenzen 2,14-18 Matteüs 21,33-43	Zondag 15 oktober '23 <i>vierde van de herfst</i> Jesaja 25,1-9 Psalm 23 Filippenzen 3,17-21 Matteüs 22,1-14
Zondag 22 oktober '23 <i>vijfde van de herfst</i> Jesaja 45,1-7 Psalm 96 1 Tessalonicenzen 1,1-10 Matteüs 22,15-22	Zondag 29 oktober '23 <i>zesde van de herfst</i> Deuteronomium 6,1-9 Psalm 1 1 Tessalonicenzen 2,1-8 Matteüs 22,34-46	Zondag 5 november '23 <i>zevende van de herfst</i> Spreuken 9,1-18 Psalm 43 1 Tessalonicenzen 2,9-13 Matteüs 25,1-13

KOPIJ INLEVEREN:

Voor het volgende nummer van Rotonde, lopend van 5 november t/m 2 december 2023 dient u de kopij ingeleverd te hebben **vóór vrijdag 20 oktober 2023**. Per email: redactie@kerkbladrotonde.nl

Herfst

We zijn weer in de herfst. Herfst roept beelden op van bomen in herfstkleuren, paddenstoelen, allerlei “herfstvruchten” als eikels, kastanjes en verschillende noten. Herfst is aan de ene kant een seizoen waarin veel gerijpt is, en geoogst wordt. En aan de andere kant ook het seizoen van afsterven en voorbereiden op de winter. Bladeren vallen, de tuin wordt winterklaar gemaakt.

In zekere zin is het een meditatief seizoen. De prachtige herfstkleuren kunnen verwondering en bewondering oproepen over de mooie schepping. Vroeger werd in veel parochies in de herfst oogstdankdag gevierd. In de protestantse kerk gebeurt dit nog op veel plaatsen. Een mooie traditie om te danken voor de verkregen oogst, maar ook voor andere dingen die ons geschonken worden. Het Amerikaanse feest Thanksgiving is van oogstdankdag afgeleid. Het is goed om af en toe stil te staan en te beseffen hoeveel ons geschonken wordt. Dankbaar in het leven te staan.

In de parochie en gemeente is het niet alleen een seizoen van oogsten en terugblikken, maar ook een nieuw begin. Allerlei activiteiten zijn of worden weer opgestart. We willen ook een nieuw begin maken met onze oecumenische activiteiten. Met besturenoverleg en werkgroep denken we hier samen over na. En de nieuwe contouren beginnen zich af te tekenen. We houden u op de hoogte.

In de wereldwijde katholieke kerk is er ook sprake van een soort nieuw begin. Op 7 september 2021 is een werkdocument gepresenteerd om een synodaal proces op gang te brengen. Het gaat over de vraag hoe alle leden van de katholieke kerk medeverantwoordelijkheid dragen. Inmiddels zijn we al twee jaar later en op 4 oktober begint in Rome de synode over dit proces. Paus Franciscus zal deze datum vast niet voor niets gekozen hebben! Het is namelijk de feestdag van de heilige Franciscus van Assisi, die voor paus Franciscus een belangrijke inspiratiebron is. Een heilige die een hervormingsbeweging op gang bracht in de katholieke kerk.

Over het synodaal proces weten we in ieder geval al dat het niet iets is wat eenvoudig met een synode afgerond zal worden. Paus Franciscus wil alle gelovigen oproepen om verantwoordelijkheid te nemen voor de kerk van morgen. Een kerk waar iedereen naar elkaar luistert. Ten diepste is dit een spiritueel proces van ontvankelijkheid, van openheid en zoeken naar de Geest. En dat in het geloof dat de Geest zich niet alleen kenbaar maakt of spreekt door gewijde mannen – bisschoppen, priesters en diakens. Maar dat God ook door gewone mensen kan spreken en een boodschap voor allen kan hebben. Dat betekent een belangrijke cultuuromslag. En dat zal niet van vandaag op morgen gebeurd zijn. En ook niet worden afgerond met de synode in Rome. We staan waarschijnlijk pas aan het begin van dit boeiende proces.

Het synodaal proces zal mogelijk ook iets veranderen aan kerkelijke structuren. Want als alle gelovigen verantwoordelijkheid dragen, kan het waarschijnlijk niet zo blijven dat alleen gewijde mannen bestuursverantwoordelijkheid blijven dragen. Nu al benoemt de paus vrouwen op belangrijke posten. In de toekomst zal er waarschijnlijk een grotere rol voor vrouwen en leken in het bestuur zijn weggelegd. Laten we bidden voor het welslagen van de synode en het synodaal proces.

We leven in boeiende tijden. Moge de heilige Geest ons inspireren om ieder op zijn of haar eigen plek het geloof te leven, bewaren en door te geven. En dankbaar in het leven staan.

pastor Myriam

Voor een synodale Kerk
communio | participatio | missio

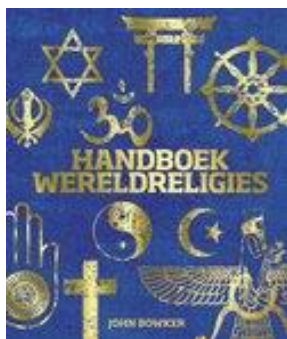

INTERKERKELIJKE BIBLIOTHEEK LEWENBORG

Uitleen

Iedere donderdagavond van 19:30 tot 20:30 uur kunt u in de Emmauskerk boeken lenen (behalve in de schoolvakanties). Onze catalogus vindt u op de website van Damsterboord en de Hildegardparochie.

Jacoba en Ineke

Handboek wereldreligies - John Bowkes

1 maart 2022, Kokboekencentrum

Zeer uitgebreid boek, dat alle wereldgodsdiensten en afgeleiden daarvan omschrijft in leer en betekenis.

Rijkelijk voorzien van beeldmateriaal.

De namiddag van het Christendom - Tomáš Halík

Kokboekencentrum, 20 april 2023

De namiddag is een term, die komt uit de ontwikkelingspsychologie in een specifieke fase in het menselijk leven van C.G.Jung.

In dit boek staan veel waarheden die katholieken kunnen beamen. Vooral is het boek een herwaardering van de decreten van het Tweede Vaticaans concilie en tevens een steun voor het beleid van Paus Franciscus.

bij de foto's: links: *volop aan de slag*; rechtsboven: *spannend*; rechtsonder: *het verhaal van Saulus*

Terugblik op Samen ontdekken van zondag 3 september

Deze eerste Samen ontdekken van het nieuwe seizoen was niet zoals gewoonlijk in 't Kompas, maar buiten op het plein bij de Swoaistee. Dat was in aansluiting op de zomerweek van Overstag die in de laatste week van de zomervakantie ook bij de Swoaistee was georganiseerd. We troffen het met het weer. Nadat we alles hadden neergezet bleken de mensen ons goed te kunnen vinden. We konden veel oude bekenden verwelkomen en een paar nieuwe mensen. Na de koffie, thee of limonade en het nodige bijpraten zijn we aan de slag gegaan.

Het thema was deze keer een ontmoeting met impact waarbij het verhaal van Saulus centraal stond. Door een bijzondere ontmoeting veranderde hij zijn hele leven, hij werd van een vervolger van de volgelingen van Jezus een volgeling, maar werd hierdoor ook met argwaan bekeken. Er was weer van alles te beleven, zoals spelletjes op het veld met tikkertje (Saulus) met verlos (Jezus), er werden kleurrijke knapzakken gemaakt voor onderweg vanwege de vele reizen die Saulus zou maken. Je kon je ook omhoog laten hijsen door 2 sterke mannen, net zoals Saulus geholpen werd om te vluchten over de muur, de stad uit. En dan was er nog het proefje waarbij door het uitschenken van onzichtbaar gas uit een jampot de kaars uitging. Soms gebeuren er ook dingen die je niet ziet. Hierna was het tijd voor het verhaal en daarna genoten we van de lunch. Deze keer met als extra een heerlijke salade van Baukje.

**Uitnodiging voor de volgende Samen ontdekken! op zondag 1 oktober.
Voor wie: voor iedereen uit de wijk en samen met de mensen van
Damsterboord.**

Het wordt een bijzondere viering waarbij mensen van Damsterboord een kijkje nemen bij ons in de keuken. Vorig jaar hebben we een gezamenlijke viering gehad, waarbij wij in Noorddijk te gast waren.

We gaan verder met het verhaal van Saulus, hoe het hem vergaat op al zijn reizen. Het thema is **“samen op reis”**. Daar omheen is voor jong en oud van alles te doen. Natuurlijk sluiten we weer af met een gezamenlijke lunch.

Als je iets lekkers zou kunnen meenemen van thuis voor de lunch zou dat heel fijn zijn. Dat zamelen we in en stallen we uit op tafels. Waar nodig zorgen wij voor aanvulling.

Zo hebben we dan een mooi assortiment heerlijke lunchgerechten waar iedereen wat uit kan nemen. Lukt het je niet dan ben je uiteraard net zo welkom! We delen met elkaar wat er is.

Hoe laat: vanaf 11 uur inloop met koffie, thee, limonade en wat lekkers
11:15 uur start welkom, uitleg, daarna met elkaar aan de slag
12:15 uur het verhaal
12:30 uur lunch

Waar: 't Kompas, Valreep 67-69

Je bent van harte uitgenodigd om mee te doen, jong of oud, iedereen is welkom!

STEFANUSKERK

Protestantse Gemeente Damsterboord

Predikant: ds. Jan Wilts

Telefoon: 050-2808863. U kunt te allen tijde bellen. Als ik er niet ben, krijgt u het antwoordapparaat. Spreek gerust in, dan bel ik terug. In de regel ben ik 's morgens vanaf 9 uur (maar niet op dinsdag) en rond 12:15 uur bereikbaar en 's middags rond 17:30 uur.

E-mailadres: janwilts@damsterboord.nl

Vrije dagen: vrijdag en zaterdag

ROOSTER KERKDIENTEN

zondag	aanvang en kerk	voorganger	informatie
1 oktober 2 ^e van de herfst	11.00 uur Kompas	Arie-Pieter Schep	Damsterboord te gast bij Overstag; geen kerkomroep
8 oktober 3 ^e van de herfst	10.00 uur Stefanuskerk	ds. Lieuwe Giethoorn ds. Jan Wilts	
15 oktober 4 ^e van de herfst	10.00 uur Stefanuskerk	ds. Jan Wilts	
22 oktober 5 ^e van de herfst	10.00 uur Stefanuskerk	ds. Jan Wilts	
29 oktober 6 ^e van de herfst	10.00 uur Stefanuskerk	ds. Marga Baas	
5 november 7 ^e van de herfst	10.00 uur Stefanuskerk	ds. Lieuwe Giethoorn	oecumenische dienst

vrije periode predikant

Van vrijdag 27 oktober tot en met zondag 5 november ben ik vrij. Als u een predikant zou willen spreken, kunt u contact opnemen met:

- Mw. Ria van Dijk-Hilberts, tel. 050-5491349, e-mail: ha.hilberts@gmail.com
- Mw. Tiny Rienstra, tel. 050-5417391; e-mail: j.rienstra@hetnet.nl of met
- Mw. Gré Busz, tel. 050-5414910, e-mail: greebusz@gmail.com.

Zij kunnen u doorverwijzen naar een waarnemend predikant (jw).

bij de kerkdiensten

Op zondag 1 oktober is er geen dienst in de Stefanuskerk. Damsterboord is dan te gast bij “Samen Ontdekken!”, de maandelijkse dienst van Overstag. Die begint om 11.00 uur in de school 't Kompas. Wees welkom! Meer over die dienst leest u hieronder bij de berichten van Overstag. Er is geen dienst in de Stefanuskerk, dat betekent dat er ook geen uitzending via de Kerkomroep zal zijn.

Op zondag 8 oktober gaan Lieuwe Giethoorn en Jan Wilts samen voor. Over hoe dat er uit zal zien leest u later meer op de website en in de Nieuwsbrief.

wij gedenken

TINEKE (TRIJNTJE) DROLENGA-GRAANSMA, Marjoleinstraat 37. Na een kort en ernstig ziekbed is Tineke op maandag 4 september gestorven, 67 jaren oud, bijna 68 – haar gezin haar nabij. Tineke wist wat opstaan was, in de nacht, in de dag, als het nodig was en als ze kon. En ze kon veel met haar royale voorraad energie. Dat hebben

Jan en de kinderen in haar huis gemerkt, dat hebben burens, vrienden en vreemden die op haar weg kwamen kunnen merken.

Ooit had Tineke een briefje in huis klaargelegd: “tekst: Ik ben de opstanding en het leven”. Daaruit leefde ze en vertrouwde ze.

En bij die woorden uit de Bijbel hebben we gedankt voor Tinekes leven in een afscheidsdienst op maandag 11 september in de Stefanuskerk. Daarna hebben we Tineke begraven op Selwerderhof.

Jan en de zonen Matthijs en Stefan en hun gezinnen – en allen in rouw om Tineke Drolenga – wensen we warme en lieve mensen om hen heen toe, troost uit de bron van de Eeuwige en een gelouterde gezegende gedachtenis aan hun lieve Tineke.

ds. Jan Wilts

agenda gespreksgroepen

Nog niet alle data van de gespreksgroepen staan vast – er is nog overleg gaande over het aanvangstijdstip van de Bijbelkring en de gesprekskring in Engelbert. Alle deelnemers van vorig jaar krijgen bericht over de juiste tijden. Die komen ook op de website te staan.

Wat wel bekend is:

wo. 4 okt. 19:00 uur Samenkring 't Roer
wo. 4 okt 20:00 uur 30+-groep
wo. 11 okt 19:30 uur "Aan boord bij" Forumbibliotheek – gesprek met Daan Wiers
za. 14 okt. 10:00 uur Kerkendag Ring Groningen
wo. 18 okt 19:30 uur Kerkenheem – leeskring over "Gilead" van Marilyn Robinson

gespreksavond "aan boord bij" met Daan Wiers

"Aan boord bij" is in 2022 gestart als nieuwe activiteit in Lewenburg. Het doel is om dichtbij huis een avond met een inhoudelijk onderwerp aan te bieden waarover we met elkaar in gesprek kunnen raken. Dat gebeurt in de Forumbibliotheek Lewenburg waar we met elkaar om tafel zitten. De gespreksleiders zijn Nienke Noordenbos, zij werkt als lokatieleider in de Forumbibliotheek Lewenburg, en Jan Wilts, hij is predikant van de Stefanuskerk in Noorddijk.

Op woensdag 11 oktober, 19.30 uur starten we ons tweede seizoen.

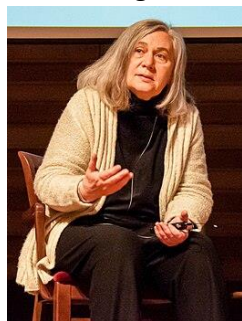
We stappen dan "aan boord bij" onze wijkgenoot Daan Wiers, bekend van het Bewonersplatform en de "oude Bieb". Wat brengt haar in beweging, wat motiveert haar?

In de vorm van een interview zal Daan daarover vertellen. Rond de tafel kunnen met haar in gesprek.

Dus:

woensdag 11 oktober, 19:30 uur is de Forumbibliotheek open. Voor koffie en thee wordt gezorgd. De toegang is gratis, u bent welkom, maar we vinden het wel fijn als u zich opgeeft. Dat kan via Het Dok: www.wijkcentrumhetdok.nl of via info@wijkcentrumhetdok.nl

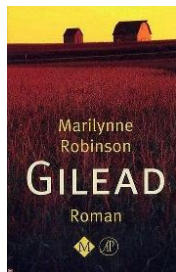
Leeskring over de roman "Gilead" van Marilynne Robinson woensdag 18 oktober, 19.30 uur in Kerkenheem

In 2005 kwam de roman "Gilead" van Marilynne Robinson uit. De roman wordt gevormd door één lange brief waarin een oude predikant, John Ames, zijn levensverhaal vertelt aan zijn zoon, die nog maar een jaar of 7 is. In dat levensverhaal vertelt Ames ook over zijn vader en grootvader – en zo omspannt het boek vier generaties. Ames is predikant in een klein onooglijk dorp in de Midwest van Amerika: Gilead. Ik vind het een wondermooi boek waarin Robinson met liefde de vormende kracht van de protestantse geloofsbeleving beschrijft en de ruimte die een kerkelijke gemeente aan mensen kan bieden.

We maken er een eenmalige leeskring van. Het is fijn als u het boek van tevoren kunt lezen. Dat kan uiteraard in het Engels, maar op deze avond nemen we de Nederlandse vertaling van Henk Schreuder als uitgangspunt.

Deze avond zal ik samen met Eveline de Smalen leiden. Eveline is één van de deelnemers aan de 30+-groep, houdt van de boeken van Robinson en is gepromoveerd in de Engelse taal- en letterkunde.

boekgegevens

titel "Gilead", door Marilynne Robinson

paperback: ISBN: 9789029510158; € 24,99

2ehandspaperback of gebonden vanaf € 4, voldoende aanbod

e-boek ISBN: 9789029539616; € 9,99

lenen openbare bibliotheek, ook als e-boek

aanmelding gewenst – zo mogelijk vóór 14 oktober bij

janwilts@damsterboord.nl

KERKENDAG, ZATERDAG 14 OKTOBER 2023

Voor: IEDEREEN die zich betrokken voelt bij een Protestantse-gemeente in de **Ring Groningen** (Noordlaren-Glimmen, Haren, Groningen-Stad, Hoogkerk, **Damsterboord**, Scharmer-Harkstede, Westerbroek, Hoogezand-Sappemeer, Zuidbroek e.o.)

Plaats: Hoogezand-Sappemeer

's morgens: Ontmoetingskerk - Noorderstraat 27 - 9611 AA Sappemeer

's middags: Damkerk - Hoofdstraat 2-6 - 9601 EH Hoogezand

Programma:

- 10:00 uur Inloop met koffie/ thee in Ontmoetingskerk
- 10:30 uur Welkom

Wat valt er zoal te beleven in onze gemeente
Tussendoor tijd voor een 2e kopje thee of koffie
Ruimte voor het stellen van vragen en uitwisseling van
ervaringen

- 12:00 uur Lunch
- 13:00 uur We begeven ons richting Damkerk
- 13:30 uur Rondleiding in de Damkerk (17e eeuw, Rijksmonument)
- 14:15 uur Pauze koffie /thee
- 14:45 uur "Omgangsoecumene in een veenkolonie", lezing door ds. Frits Praamsma
- 15:30 uur Afsluiten met Taizé-viering door ds. Jac van Veen
- 16:00 uur Sluiting

Opgave

Opgave **voor 7 oktober 2023** door een mailtje te sturen naar

<mailto:rinazinger999@gmail.com>

De toegang is gratis, maar een vrijwillige bijdrage is welkom.

Wij hopen velen van u te mogen begroeten op 14 oktober 2023.

Namens de Protestantse gemeente Hoogezand-Sappemeer, Rina Zinger

PASTORALE TOERUSTINGSMIDDAG, 23 OKTOBER 2023 IN KERKENHEEM

Op maandagmiddag 23 oktober a.s. is er een bijeenkomst voor vrijwilligers/gemeenteleden van Damsterboord, die regelmatig een bezoekje brengen aan ouderen en zieken, of eigenlijk aan iedereen, die dat wel op prijs stelt. Betrokkenheid en zorg voor elkaar is een belangrijk onderdeel van ons pastorale werk als gemeente.

Elk jaar probeert ds. Jan Wilts, samen met de pastorale werkgroep, een middag of avond te organiseren waarbij er met elkaar gesproken wordt over de ervaringen, goede en moeilijke momenten bij deze contacten.

Zo hebben we een avond gesproken over "Omgaan met emoties", waarbij we ook elkaar hebben kunnen steunen en verrijken met onze ervaringen.

In de coronaperiode zijn deze toerustingsavonden niet doorgegaan, maar nu kunnen we elkaar gelukkig weer 'normaal' ontmoeten.

Van verschillende bezoekers van ouderen hoorden wij dat zij liever niet 's avonds naar Kerkenheem gaan. Daarom hebben Jan en ik deze toerustingsbijeenkomst op een middag gepland.

Het thema is deze keer "Troost".

Waar en hoe kunnen we troost vinden, bieden en ontvangen bij verdriet en lijden.

We zullen o.a. hierbij ook het boek "Troost" van Michael Ignatieff gebruiken.

Aanvang: 14:00 uur in Kerkenheem. (tot 16:00 uur).

Van harte welkom!

ps. graag per mail of telefonisch aanmelden bij Jan Wilts of Ellen Rigtering.

janwilts@damsterboord.nl of pastoraat@damsterboord.nl

050-2808863

06-20418266

KERKENRAADSVERGADERING DONDERDAG 31 AUGUSTUS 2023

Als start hebben we stilgestaan bij de zegenbede aan het begin van vrijwel elke kerkdienst: 'De vrede van de Heer zij met u allen'.

De afgelopen maanden hebben we nagedacht over de toekomst van onze gemeente, het resultaat is voorgelegd aan de gemeente in het gemeenteberaad van 11 juni jongstleden. Dit resulteerde in een zes punten plan.

Deze zes punten zijn ook het uitgangspunt van de profielschets voor onze nieuwe predikant, want Jan Wilts gaat half 2024 met emeritaat. We hopen een opvolger te vinden, door het gebrek aan predikanten zal dat een hele opgave zijn.

Op 14 oktober vindt de Kerkendag plaats in Hoogezand-Sappemeer. Deze dag is niet allen bedoeld voor ambtsdragers maar ook voor gemeenteleden. Noteer deze datum in uw agenda.

Evert Benthem

OPEN KERK OP ALLERZIELEN.

Op donderdag, 2 november, is het de dag van Allerzielen.

Het is een dag waarop al eeuwenlang de overledenen herdacht worden.

Elk jaar is de Stefanuskerk dan 's avonds tussen 18.00 en 20.00 uur geopend om op een rustige plek de mensen te kunnen gedenken die gestorven zijn.

U bent van harte welkom om binnen te lopen, plaats te nemen in de banken om te luisteren naar de muziek of een kaars aan te steken.

Er zijn een paar gastvrouwen aanwezig met wie u, als u dat wilt, kunt praten.

OPROEP BLOEMENROOSTER

Iedere zondag staat er in de kerk een boeket bloemen, onderdeel van de liturgie.

De bloemen zelf getuigen van leven en van al het mooie in de schepping. Bloemen zijn in onze samenleving bijna overal aanwezig. Niet alleen bij vrolijke en dankbare gelegenheden, maar ook in donkere tijden en bij rouw geven bloemen troost. Daarom horen ze ook thuis in al onze vieringen.

Het boeket bloemen wordt met een groet van de gemeente na de viering door een gemeentelid bezorgd bij de ontvanger: een gemeentelid of een gezin dat wel wat extra aandacht kan gebruiken.

De bloemen worden gekocht door een gemeentelid die op het bloemenrooster staat. Fijn om te kopen en fijn om te geven. Wilt u ook op het rooster, dat zou fijn zijn! Dan kunt u zich melden bij de diaconie.

BLOEMENGROET

De bloemen in de zomerperiode zijn bij de volgende mensen in een vaas beland: fam. Idema, dhr. J. Drolenga, mevr. B. Buist, fam. Van Dijken, mevr. J. Huiberts, mevr. A Marks, mevr. H. Spithof, fam. Klaassen, mevr. Dijkhuizen en dhr. H. Scholten.

Een bos bloemen zorgt ervoor dat mensen vrolijker en socialer worden en over het algemeen word je er ook nog eens positiever van (blijkt uit onderzoek van een Amerikaanse universiteit).

Daarnaast zien bloemen er natuurlijk ook kleurig en fleurig uit. Het is een vreugde om mensen met een bos bloemen te mogen verrassen!

COLLECTE VOOR HET VOETLICHT: BEAUTIFUL GATE.

Uit de nieuwsbrief van Beautiful Gate:

Esihle Kabingesi (22) en haar familie kwamen voor het eerst in oktober 2018 in contact met Beautiful Gate.

Esihle woonde met haar moeder, twee zussen (met in totaal 9 kinderen) in een klein hutje. Het grootste probleem waar ze tegenaan liepen was de werkeloosheid. Tevens hadden ze geen geboortebewijzen en/of ID bewijzen. Om hierbij te helpen, ging een medewerker van Beautiful Gate met hen mee naar de afdeling Burgerlijke Stand van de Gemeente om dit te gaan regelen.

Er moesten via het ziekenhuis geboortebewijzen worden opgevraagd. Van de scholen waar de kinderen onderwijs volgden werd een bewijs van inschrijving

gevraagd. Met deze gegevens gingen we opnieuw naar de Gemeente om deze gegevens te overhandigen. Hiermee begon een lange periode van wachten. Op dat moment zat Esihle voor haar eindexamens en mocht ze deze niet afleggen omdat ze (nog) niet in het bezit was van haar ID-bewijs. Ze raakte hierdoor gedemotiveerd en gefrustreerd en stopte met haar opleiding. Vanaf dat moment ging het met Esihle bergafwaarts.

Om haar opnieuw te motiveren werd ze gestimuleerd om in deze tussentijd cursussen te volgen. Ze schreef zichzelf in voor meerdere cursussen welke ze met goed gevolg afrondde. Uiteindelijk kreeg ze bericht van de Gemeente dat haar ID-bewijs voor haar klaar lag. Nu kon ze zich opnieuw inschrijven en kon ze zich in alle rust voorbereiden op haar examen. Vorig jaar mocht ze eindelijk haar eindexamen afleggen en is ze met vlag en wimpel geslaagd!!!

Soms duurt het langere tijd voor je resultaten ziet van de steun die je geeft aan kwetsbare jongeren. In Beautiful Gate hebben we jeugdwerkers die de jongeren in deze situaties kunnen begeleiden. Veel jeugdigen in onze gemeenschap geven de moed op als ze tegenslagen meemaken. Vaak voelen ze zich hierdoor gevangen in het bureaucratische systeem. Bij Beautiful Gate zijn we van mening dat niemand kans op een betere toekomst mag missen wanneer problemen met wat hulp opgelost kunnen worden. Soms trekken we maanden of zelfs jaren op met de gezinnen voor we eindelijk resultaten kunnen zien.

Met uw hulp kunnen we hulp blijven verlenen aan jongeren en hun gezinnen in Lower Crossroads.

COLLECTEOPBRENGSTEN MEI-JUNI 2023

Kerk in Actie: Noodhulp Oekraïne kerk voor de samenleving	€ 300,95
Calcutta Rescue Fund	€ 151,40
Beautiful Gate	€ 210,50
KiA pinkstercollecte: Egypte - bijbelcompetitie stimuleert bijbellezen	€ 184,15
Eigen Diaconie	€ 226,76
Wilde Ganzen	€ 198,72
Because We Carry	€ 420,72

ONGEDOCUMENTEERD EN OP LEEFTIJD

Een gang vol rollators, die had Mona van den Berg bij andere opvangvoorzieningen niet gezien. Voor haar boek 'Ongedocumenteerd en op leeftijd' fotografeerde ze op

diverse plekken in het land oudere asielzoekers en andere vreemdelingen zonder papieren - in Den Haag, Amsterdam, Rotterdam en in Groningen in het INLIA Gasthuis. Het fotoboek maakt een gemarginaliseerde, kwetsbare groep mensen zichtbaar.

Het zijn mensen die hier vaak al meer dan tien, twintig of zelfs dertig jaar zijn. Doordat ze geen (geldige) identiteitspapieren hebben, zijn ze veroordeeld tot een leven zonder rechten, zonder uitzicht. Van den Berg maakte foto's van mensen in diverse opvangvoorzieningen en van mensen die helemaal geen toevluchtsoord hebben. Haar foto's geven al die mensen letterlijk een gezicht. De fotoserie werd onderscheiden met de 3de prijs van de Zilveren Camera voor Nederlandse fotojournalistiek en documentairefotografie.

Hoogbejaard en ernstig ziek

“Voor de groeiende groep ongedocumenteerden die ouder wordt, is het leven zonder rechten vaak een zware last”, vermeldt de uitgave van de Zilveren Camera, “Met het klimmen der jaren verzwakt hun gezondheid. Nu ze ouder en vaker ziek zijn wordt het leven zonder papieren steeds lastiger. Geen recht op een menswaardige oude dag, met een blijvend dak boven het hoofd, een uitkering of AOW, en goede lichamelijke en psychische zorg.”

INLIA herkent de problemen; de benedenverdieping van het Gasthuis Groningen is vrijwel alleen door (hoog)bejaarden en ernstig zieken bezet. Mona van den Berg zag het: “INLIA vangt veel echt oude mensen op, met veel medische klachten ook.” Niet voor niets is een van de foto's die van een kastplankje vol medicijndoosjes en -potjes.

Gezien worden

Van den Berg wil de onmenselijkheid van het systeem zichtbaar maken. Laten zien hoe precair de situatie van deze groep ouderen is. En hoewel ze het systeem daarmee niet verandert, maakt wat ze doet wél verschil voor de mensen zelf: “De mensen die ik in beeld breng, voelen zich gezien. En dat is wat we allemaal willen, toch? Gezien worden? Zeker als je in zo'n situatie

verkeert.” Gezien voelen ze zich zeker. Zodra het fotoboek ter sprake komt, lichten ogen op en verschijnen er glimlachen op de gezichten. Bij Gopaal (82) en zijn vrouw Revathy (73) uit Sri Lanka bijvoorbeeld. Zij heeft onder meer hartklachten en astma, Gopaal heeft Parkinson. Hij is vaak verdrietig en onthoudt heel weinig meer. Maar begin over de fotosessie en hij weet het nog. De mooiste foto? Natuurlijk die van hem en zijn vrouw samen, allebei achter hun rollator.

Foma (76, uit Azerbeidzjan) en Rita (66, uit Armenië) hebben een waslijst aan medische klachten. De foto van het plankje vol medicijnen komt van hun kamer. Een kamer waar je allerhartelijkst welkom wordt geheten en niet kunt vertrekken zonder iets te nuttigen. Rita is, gelovig als ze is, erg blij met de biddende foto van haar. Maar de mooiste is die van haar en Foma samen, hij met zijn arm om haar schouders, beiden de ogen gesloten. Ze zitten klem, maar ze hebben elkaar.

Het boek van Mona van den Berg (*'Ongedocumenteerd en op leeftijd'* ISBN: 97 894 9192 198 8) is te koop in de boekhandels en te bestellen bij de uitgeverij:
info@uitgeverijjurgemaas.nl.

KOPIJ INLEVEREN:

Voor het volgende nummer van Rotonde, lopend van 5 november t/m 2 december 2023 dient u de kopij ingeleverd te hebben **vóór vrijdag 20 oktober 2023**.

Per email: redactie@kerkbladrotonde.nl

R.K. WALFRIEDGEMEENSCHAP binnen
de
HILDEGARD VAN BINGENPAROCHIE
Emmauskkerk, Ra 4, Lewenburg, tel.
5412115

*** Zie voor de adressen en voor de berichten
Die voor de kerken gelden, pagina 2 e.v.**

BEREIKBAARHEID VAN DE WALFRIEDLOCATIE

Pastores voor de Walfriedgemeenschap zijn:

Arjen Jellema - tel: 06-12717774 - pastor.jellema@hildegardparochie.nl

Myriam Oosting - tel: 06-39175000

Voor verdere adressen zie ook pagina 2 van deze Rotonde of de website:

www.hildegardparochie.nl

Tel. Emmauskkerk (alg.) 050-5412115

@ E-mail secre.walfried@hildegardparochie.nl

Ook onderstaande mensen kunt u altijd bellen voor inlichtingen over onze parochie: Mw. Trees Brugmans 050-5413025

✉ Digitale nieuwsbrief van de Walfriedgemeenschap ontvangen.

U kunt zichzelf hier inschrijven: <https://bit.ly/aanmelden-nieuwsbrief-bladen>

WALFRIEDGEMEENSCHAP

- Zie voor de lezingen pagina 3.
- De kerkdiensten worden gehouden in de Emmauskkerk in Lewenburg, Ra 4, voor zover niet anders wordt aangegeven.
- De kerk is elke woensdagmorgen van 10.00 – 11.30 uur open voor een kopje koffie of thee, een bezoekje aan de kerkruimte voor het aansteken van een kaarsje of voor het vinden van informatie. Of gewoon voor een gezellig praatje met anderen! U bent van harte welkom!
- Bespreken zaalverhuur per e-mail: emmausgroningen@gmail.com en
- per tel: 5412115.

VIERINGEN WALFRIED OKTOBER 2023

Datum/kerk	Tijd	Viering	Voorganger & bijzonderheden
zondag 1 okt. Emmauskerk	11.15 uur	woord- en communieviering	pastor Myriam Oosting
zondag 8 okt. Emmauskerk	11.15 uur	eucharistieviering	pastoor Arjen Jellema
zondag 15 okt. Emmauskerk	11.15 uur	woord- en communieviering	dienst o.l.v. parochianen m.m.v. het Emmauskoor
zondag 22 okt. Emmauskerk	11.15 uur	eucharistieviering	pastoor Arjen Jellema
zondag 29 okt. Emmauskerk	11.15 uur	eucharistieviering	pastoor Arjen Jellema
donderdag 2 nov. Emmauskerk	19.00 uur	Allerzielen	dienst o.l.v. parochianen
zondag 5 nov. Stefanuskerk	10.00 uur	Oecumenische viering PKN	ds. Lieuwe Giethoorn

MAANDELIJKE KOFFIEOCHTEND

Op dinsdag 3 oktober 2023 zal in de Emmauskerk weer de maandelijkse koffieochtend van 10 tot 12 uur plaatsvinden. U bent van harte welkom om aan te schuiven!

ODE AAN HUUB OOSTERHUIS

Op 5 november aanstaande brengt het Emmauskoor uit Groningen een ode aan Huub Oosterhuis in de kloosterkerk van Thesinge.

- Het begint om 15.00 en rond 16.30 is er een hapje en een drankje.
- Entree is gratis, wel is er een deurcollecte voor de gemaakte kosten.

We vinden het leuk als U komt.

13 september 2023

Zoals altijd kwam de Walfriedraad op de 2^e woensdag van de maand weer bij elkaar. Op de agenda stond o.a. het bezoek van Martin Nieboer. Martin is bij u ongetwijfeld bekend. Hij is o.a. de hoofdredacteur van het Groene Blad. Nu kwam hij in zijn hoedanigheid van voorzitter van het bestuur van de stichting "Vrienden van de Emmaus". En daar vertelde hij over.

De "Vrienden van de Emmaus" denkt met ons mee bij problemen van speciale aard, zoals b.v. de vervanging van het kopieerapparaat. En zij biedt geldelijke steun aan onze Walfriedgemeenschap als onze eigen middelen te kort schieten. Zo kon er ook in het verleden een beamer en nog wat andere zaken worden aangeschaft. We zijn altijd blij met hun hulp, die gegeven kan worden door uw gulle gaven. Verder spraken we nog over het orgel, dat behoorlijk beschadigd door muizen. Het gaat minstens € 6000 kosten, dus de vraag is: **waar halen we het geld vandaan?** De vorige keer schreef ik hier al over. Wordt vervolgd. Ook spraken we uitgebreid over de voortgang met de oecumene, vooral wat betreft Rotonde en de oecumenische vieringen, samen met de PKN Damsterboord. 27 september hebben we samen met Damsterboord een vergadering hierover. Ook de Interkerkelijke bibliotheek komt dan aan de orde. De oecumenische samenwerking met de PKN de Bron moet ook besproken worden. Er zijn daar helaas geen RK mensen meer, die meewerken aan de oec. vieringen. In het oktober is met hen een vergadering gepland. U ziet, voorlopig hebben we heel wat op ons bord liggen. Misschien vindt u het een uitdaging met ons mee te denken, meldt u dan vooral aan. Dit kan bij de raadsleden, en ook bij ondergetekende. Tot zover maar weer.

Lexia Koch, wnd. secretaris

Bijeenkomst partnerverlies

De Werkgroep Partnerverlies van het bisdom organiseert elk jaar 'Ontmoetingsdagen' voor mensen die hun levenspartner hebben verloren.

We kregen de vraag: hoe verloopt zo'n dag?

De organisatie is in handen van de Werkgroep, bestaande uit vier mensen die hun partner ook verloren hebben, en pastoraal werker Wiebe Mulder.

We beginnen met koffie/thee. Daarna houdt de pastoraal werker een inleiding van meestal drie kwartier. Daarna gaan we in groepjes uiteen, ingedeeld door de werkgroep, waarbij een lid van de werkgroep de leiding heeft.

Na een voorstelronde – je hoeft niet meer te vertellen dan je kwijt wilt – gaan we in op wat de pastor gezegd heeft. Herken je zijn verhaal? Heb je andere ervaringen? Waar loop je zelf tegenaan? Maar ook hier geldt: je deelt niet meer dan je kwijt wilt.

Onze ervaring leert dat hetgeen je vertelt, vaak herkend wordt door andere leden van je gespreksgroep en dat je steun voelt bij elkaar.

De gespreksgroepjes bestaan uit maximaal 6 personen en deze indeling blijft in het middagprogramma hetzelfde.

- Om 12.30 uur is er een gezamenlijke lunch. Na de lunch komen we weer plenair bij elkaar waarbij een aantal vragen/stellingen worden neergelegd om samen over te praten.
- Om 15.00 uur sluiten we af met een korte gebedsviering. Daarna een kopje thee/koffie waarbij mensen elkaar opzoeken en napraten.

De reacties die we krijgen zijn vaak: herkenning – waardevol – vertrouwd – je hoeft niets uit te leggen – en ondanks het gemis toch ook gezellig.

Hoe vaak kun je aan zo'n dag deelnemen? Dat hangt helemaal van jezelf af, er zit geen limiet aan. Wat is de leeftijd van de deelnemers? Dat gaat van 45 tot 85 jaar en alles daar omheen!

Contact: dhr. W. Mulder, pastoraal werker, telefoon: 0514-602163
e-mail: whmmulder@live.nl

De ontmoetingsdag is dit najaar op DONDERDAG 19 oktober 2023 van 10-15.30 uur in de parochiezaal te Hoogeveen (adres: Blankenslaan Oost 2A, 7901 BE)

Tot 11 oktober 2023 kunt u zich opgeven bij: Bisdom Groningen-Leeuwarden, Ubbo Emmiusangel 79, 9711 BG Groningen.
tel. 050-4065888

Email: l.winter@bisdomgl.nl

Voor meer informatie kunt u bellen met:

• Dhr. H.J.M. Steentjes,	tel. 06-50462220,
• Mevr. M.G. Scholte Aalbes-Schomaker,	tel. 0599-587331,
• Mevr. M.H.A. Steen-Blom,	tel. 0516-850820,
• Dhr. T. Groen,	tel. 0527-202535.

Na opgave ontvangt u rond 12 oktober 2023 een programma, een routebeschrijving en verdere informatie over de ontmoetingsdag. Hoogeveen is per bus en trein bereikbaar. Voor meer informatie over vervoer kunt u contact opnemen met mw. L. Winter: e-mail: l.winter@bisdomgl.nl, telefoon: 050-4065888